

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU

2023 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	7
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	7
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	7
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	9
7.	DENETİM BULGULARI.....	9

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 2023 Yılı Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması.....	4
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması.....	4
Tablo 3: 2023 Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu (TL).....	5
Tablo 4: Kurumun Sermayesine İştirak Ettiği Şirketler.....	5
Tablo 5: Sosyal Tesisler	5

KISALTMALAR

AR-GE	Araştırma Geliştirme
BİLGEM	Bilişim ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi
BUTAL	Bursa Test ve Analiz Laboratuvarı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İřletme
MAM	Marmara Araştırma Merkezi
RUTE	Raylı Ulaşım Teknolojileri Enstitüsü
SAGE	Savunma Sanayii Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü
TBAE	Temel Bilimler Araştırma Enstitüsü
TEYDEB	Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı
TUG	TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜSSİDE	Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü
ULAKBİM	Ulusal Akademik Ađ ve Bilgi Merkezi
UME	Ulusal Metroloji Enstitüsü
UZAY	Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Destek Ödemelerinde Bütünleşik Yönetim Bilgi Sistemi Olmaması
2. İzleyicilerin Destekleme Kapsamındaki Projeleri Uzaktan Değerlendirmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanun ile kurulan, kamu tüzel kişiliğine haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli II sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli bir kamu idaresidir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili kuruluşudur. TÜBİTAK Başkanlık Binası Ankara'da yer almaktadır. Ankara ve farklı illerde bulunan Merkez, Enstitü ve diğer birimler de Başkanlığa bağlı olarak faaliyetlerine devam etmektedir.

09.07.2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile 278 sayılı Kanunu'nun adı "Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun" olarak değiştirilmiş ve birçok maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4 No.lu Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 582-597'nci maddelerinde kurumun amacı, görevleri ve yapısı yeniden düzenlenmiştir.

Anılan Kararname'nin 582'nci maddesinde TÜBİTAK'ın kuruluş amacı; Türkiye'nin rekabet gücünü ve refahını artırmak ve sürekli kılmak için; toplumun her kesimi ve ilgili kurumlarla iş birliği içinde, ulusal öncelikler doğrultusunda bilim ve teknoloji politikaları hakkında çalışmak, bunları gerçekleştirecek alt yapının ve araçların oluşturulmasına katkı sağlamak, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini özendirmek, desteklemek, koordine etmek, yürütmek, bilim ve teknoloji kültürünün geliştirilmesinde öncülük yapmak şeklinde belirlenmiştir.

Kararname'nin 584'üncü maddesinin birinci fıkrasında Kurumun görevleri sayılmış olup, anılan fıkra hükmüne göre Kurum özetle; bilimsel ve teknolojik alanlarda, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek, koordine etmek, izlemek, yapmayı özendirmek ve yapmak, bu amaçla program ve projeler geliştirmekle görevlidir.

Kurum, Kararname'nin 584'üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan görevlerini yerine getirmek amacıyla kuluçka merkezi, teknoloji merkezi, teknoloji transfer ofisleri, proje geliştirme ve bilgi aktarım merkezleri, bilim merkezi, bilim parkı ve benzerlerini kurmak ve desteklemek, yurt dışı irtibat büroları kurmak, destek programları oluşturmak, işbirliği ağları ve kümelenme faaliyetlerini desteklemek, proje pazarı, bilim fuarı, yarışma ve benzeri etkinlikleri düzenlemek ve desteklemek, ödül, burs ve teşvik ikramiyesi vermek, Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek usul ve esaslar doğrultusunda teminat alınmaksızın hibe ve/veya kredi olarak sermaye desteği vermek ve ön ödemede bulunmak ve birinci fıkrada belirtilen görevlerin yerine getirilmesi ile ilgili her türlü faaliyette bulunmak ve gerekli desteği sağlamak yetkisini haizdir.

TÜBİTAK yukarıda belirtilen bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerine ilişkin genel usul ve esasların belirlenmesinde Cumhurbaşkanlığı bünyesindeki Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu ve diğer ilgili politika kurullarıyla koordinasyon içerisinde çalışmaktadır. Kurum, 278 sayılı Kanun'da ve 4 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

4 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 585'inci maddesine göre TÜBİTAK, Yönetim Kurulu, Başkanlık, Araştırma Merkezleri, Enstitüler ve benzeri birimler ile Kurumun görevlerini yerine getirebilmesi için gerek duyulan bilim parkı, bilim merkezi, müze ve benzeri diğer birimlerden oluşmaktadır.

Yönetim Kurulu; Kurumun en üst karar organıdır. Başkan, Kurumun ve yönetim kurulunun başkanıdır. Yönetim Kurulu yedi üyeden oluşur. Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Üyeler en çok iki dönem için bu göreve seçilebilir. Başkan ve Başkan Yardımcılarının bu görevleri sona erdiğinde Yönetim Kurulu üyelikleri de sona erer.

Başkanlık; Başkan ve iki Başkan Yardımcısı ile Genel Sekreterden oluşur. Başkanlık birimlerinin muhasebe hizmetleri Başkanlık Muhasebe Birimi tarafından, merkez ve enstitülerin muhasebe hizmetleri ise kendileri tarafından yürütülmektedir.

TÜBİTAK Merkez ve Enstitüleri, faaliyetlerine göre TÜBİTAK Ar-Ge ve Ar-Ge Kolaylık Birimleri olarak yapılandırılmıştır. Bunlar aşağıda yer almaktadır:

TÜBİTAK Ar-Ge Birimleri:

- Marmara Araştırma Merkezi (MAM)
- Bilişim ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi (BİLGEM)
- Savunma Sanayii Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü (SAGE)
- Uzak Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (UZAY)
- Ulusal Metroloji Enstitüsü (UME)
- Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü (TÜSSİDE)
- Temel Bilimler Araştırma Enstitüsü (TBAE)
- Raylı Ulaşım Teknolojileri Enstitüsü (RUTE)

TÜBİTAK Ar-Ge Kolaylık Birimleri:

- Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM)
- Bursa Test ve Analiz Laboratuvarı (BUTAL)
- TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi (TUG)

TÜBİTAK İnsan Kaynakları Yönetmeliği'nin 8'inci maddesinde, Kurumun toplam kadrosunun (Başkanlık, merkez ve enstitülerin kadroları) her yıl Başkan'ın önerisi ve Yönetim Kurulu Kararı ile belirleneceği, kadro dağılımının ve unvanlara dönüştürülme işleminin ise Kurum Başkanı tarafından yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Kurumda, 31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla 5.721 personel görev yapmaktadır. Bu personelin %48'i kadrolu, %52'si proje personeli olarak çalışmaktadır. Personelin %15'i TÜBİTAK Başkanlık birimlerinde, %85'i ise Ar-Ge ve Ar-Ge Kolaylık Birimlerinde görev yapmaktadır. 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 23'üncü maddesi kapsamında çalışırken kadroya geçirilen personel sayısı ise 613'tür. TÜBİTAK Hizmet Grupları ve Dereceler Cetveline göre TÜBİTAK personeli beş ana grupta toplanmış olup bu gruplar Y Grubu (Yönetim), AG Grubu (Araştırma), A Grubu (Teknik ve Destek), B Grubu (Hizmet), C Grubu (Yardımcı Hizmet) şeklinde sıralanmıştır.

1.3. Mali Yapı

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), 5018 sayılı Kamu

Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli II sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli bir kamu idaresidir. Özel bütçeli idareler, bir bakanlığa bağlı veya ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen, bu gelirlerden harcama yapma yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları özel kanunla düzenlenen kamu idareleridir.

2023 yılı bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1:2023 Yılı Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması

Kodu	Bütçe Gideri Türü	Başlangıç Ödeneği (TL)	Yıl Sonu Ödeneği (TL)	Harcama (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
01	Personel Giderleri	1.862.248.000,00	3.412.269.609,00	3.401.182.543,40	99,68
02	Sosyal Güvenlik Giderleri	342.146.000,00	595.562.001,00	595.514.572,14	99,99
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.803.852.000,00	2.120.605.003,17	2.032.133.274,31	95,83
05	Cari Transferler	2.392.288.000,00	3.453.743.921,27	3.431.615.371,10	99,36
06	Sermaye Giderleri	1.610.782.000,00	3.477.154.211,05	1.793.551.712,19	51,58
07	Sermaye Transferleri	6.426.594.000,00	14.860.958.468,92	14.200.584.905,83	95,56
Toplam		14.437.910.000,00	27.920.293.214,41	25.454.582.378,97	91,17

2023 yılında 14.437.910.000,00 TL ödenek tahsis edilmiş, toplam 25.454.582.378,97 TL bütçe gideri gerçekleşmiştir. Cari transfer %99,36, personel giderleri % 99,68 ve sosyal güvenlik giderleri %99,99 oranıyla gerçekleşen bütçe giderlerinde en büyük paya sahiptir.

2023 yılı bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması

Kodu	Bütçe Geliri Türü	Planlanan Bütçe Geliri (TL)	Gerçekleşen Bütçe Geliri (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	231.790.000,00	6.782.393.042,06	2.926,1
04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	13.786.410.000,00	18.172.515.996,25	131,8
05	Diğer Gelirler	418.210.000,00	578.562.812,84	138,3
Toplam		14.436.410.000,00	25.533.471.851,15	176,8

2023 yılında planlanan bütçe gelirleri tutarı 14.436.410.000,00 TL, gerçekleşen tutar ise 25.533.471.851,15 TL'dir. Gerçekleşen bütçe gelirleri içinde 2.926,10 oranı ile teşebbüs ve mülkiyet gelirleri en büyük gerçekleşme oranına sahiptir.

2023 yılı faaliyet sonuçları tablosu aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3: 2023 Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu (TL)

Faaliyet Giderleri	Faaliyet Gelirleri	Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu
28.467.741.664,59	29.839.306.760,03	1.371.565.095,44

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Kurum 2023 yılında 1.371.565.095,44 TL tutarında dönem olumlu faaliyet sonucu elde etmiştir.

Kamu İdaresinin iştirak ettiği şirketlere ait pay tablosu aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4: Kurumun Sermayesine İştirak Ettiği Şirketler

Şirket Adı	Kuruluş Yılı	Şirket Sermayesi	TÜBİTAK Pay Oranı %	Sermaye Payı (TL)
Marmara Teknokent A.Ş.	2003	45.750.000	99,57	45.553.490,77
Bilişim Vadisi Teknopark Yönetici A.Ş. (Eski Adı: Muallimköy Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetici A.Ş.)	2019	777.765.473,50	7,01	54.508.166,00
Kırıkkale Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetimi A.Ş.	2014	1.300.000,00	10	130.000,00
Tüyar Mikroelektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2017	17.462.500,00	29	5.064.125,00
TRTEST Test ve Değerlendirme A.Ş.	2017	40.000.000,00	8	3.200.000,00

Kamu İdaresine ait sosyal tesislere ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 5: Sosyal Tesisler

Tesis	Başkanlık	Bilgem/İltaren	Mam	Ume	Butal	Toplam
Misafirhane	16 yataklı 9 oda	12 yataklı 6 oda	-	20 yataklı 10 oda	36 yataklı 23 oda	84 yataklı 48 oda
Lojman	-	-	10	-	-	10
Lokal	1	-	-	-	-	1

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunda, 23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’ndeki muhasebe ilkeleri ile hesap planı kullanılmakta olup mali tablolar bu Yönetmelik’e göre hazırlanmaktadır. Mali işlemler 27.12.2014 tarih ve 29218 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde tahakkuk esaslı muhasebe sistemine göre yapılmaktadır.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Mali raporlama” başlıklı 538’nci maddesi uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Mali raporlama işlemleri anılan Yönetmelik’in “Mizan cetveli ve düzenlenecek temel malî tablolar ile diğer mali tablolar” başlıklı 539’uncu maddesinde yer alan cetvel ve tablolara göre gerçekleştirilmektedir.

17.09.2020 tarihli ve 31247 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay’a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar”ın 5’inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, mali tablo ve belgelerden denetime sunulanlar aşağıda sayılmış olup denetim bunlar ile Usul ve Esaslar’ın 8’inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş Veriler Defteri
- Geçici Mizan
- Kesin Mizan
- Bilanço
- Faaliyet Sonuçları Tablosu
- Özkaynak Değişim Tablosu
- Bütçelenen ve Gerçekleşen Tutarların Karşılaştırma Tablosu
- İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli

– İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen

denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları belirlenmiş olup görev tanımı ve görev dağılım çizelgelerinin tamamlanmaması nedenleriyle eksiklikler bulunmaktadır. İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirilmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler kapsamında taslak formlar oluşturulmuştur. Nihai şekli verilmediğinden duyurulmamıştır.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerinin tanımlamasıyla ilgili bazı çalışmalar yapmış olmakla beraber Risk Strateji Belgesi, Kamu İç Kontrol Rehberinin ekindeki “Risk Oylama Formu”, “Risk Kayıt Formu” ve “Konsolide Risk Raporları” hazırlama süreci devam etmektedir. Henüz iç kontrol riski tanımlanmadığı için çalışmalar yeterli değildir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışmalara başlanmış olup Kamu İç Kontrol Rehberinin ekindeki “Risk Oylama Formu”, "Risk Kayıt Formu” ve “Konsolide Risk Raporları” hazırlama süreci devam etmektedir.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri bazı birimler için hazırlanmış ancak Kurum bazında tamamlanmamıştır. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmeler, farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. İdarede iç denetim birimi kurulmuş olup 8 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadroların 5’i doludur. İç denetim biriminin, sadece iç kontrol sisteminin işleyişini konu alan denetim ve raporlama çalışmaları bulunmamasıyla birlikte önceki yıllarda yapılan birim bazlı denetimler sırasında, yürütülen faaliyetler bakımından birimdeki iç kontrol sistemi unsurlarını da içeren denetim ve raporlama çalışmaları mevcuttur. Ancak 2023 yılı iç denetim programı ve bu program esas alınarak iç denetim gerçekleştirilmemiştir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanlığı 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Destek Ödemelerinde Bütünleşik Yönetim Bilgi Sistemi Olmaması

Kamu idaresinin farklı birimleri tarafından desteklenen projelerde desteklenen gider kalemlerinde yer alan personel desteği ödemelerinin mükerrerliğini kontrol eden bir yönetim bilgi sisteminin olmadığı görülmüştür.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Teknoloji ve Yenilik Destek Programlarına İlişkin Yönetmelik'in "Desteklenecek harcama ve gider kalemleri" başlıklı 6'ncı maddesinde; destek programları kapsamında personel giderlerinin ödeneceği düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik'te yapılan düzenlemeye ilaveten her bir destek programı için destekleme programı uygulama esasları yürürlüğe konulmuştur.

TÜBİTAK 1501 Sanayi Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Projeleri Destekleme Programı Uygulama Esasları'nın "Desteklenen gider kalemleri" başlıklı 10'uncu maddesinde;

"Desteklenen proje kapsamında her ay için TÜBİTAK'a en fazla 30 günlük maliyet beyan edilebilir. Birden fazla projede görev alınması veya aynı anda birden fazla kuruluştaki çalışılması durumunda ilgili ay için tüm projelerdeki süre toplamı 30 günü geçemez. TÜBİTAK'ın farklı birimleri tarafından desteklenen projelerde beyan edilen çalışma süreleri toplamı 30 günü geçemez.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesi birinci fıkrasının (a) bendine tabi olarak birden fazla işverende sigortalı olan personelin, proje sahibi kuruluş dışındaki aylık toplam prim gün sayısının 30 günü geçmesi durumunda ilgili personel için maliyet beyan edilemez."

denilmektedir.

TÜBİTAK 1507-Kobi Ar-Ge Başlangıç Destek Programı Uygulama Esasları, TÜBİTAK 1511-Öncelikli Alanlar Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Projeleri Destekleme Programı Uygulama Esasları ile TÜBİTAK Teknoloji Transfer Ofisleri Destekleme Programı Uygulama Esasları'nın "Desteklenen gider kalemleri" başlıklı 10'uncu maddesinde; TÜBİTAK 1512-Girişimcilik Destek Programı Uygulama Esasları, TÜBİTAK 1515-Öncül Ar-Ge Laboratuvarları Destekleme Programı Uygulama Esasları ile TÜBİTAK 1601-Yenilik ve Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik Destek Programı Uygulama Esasları'nın "Desteklenen gider kalemleri" başlıklı 9'uncu maddesinde ve Mali Rapor Hazırlama Kılavuzu'nda yukarıda belirtilen madde hükmü aynen yer almaktadır.

Madde hükümleri uyarınca birden fazla projede veya TÜBİTAK'ın farklı birimleri tarafından desteklenen projelerde görev alınması yahut aynı anda birden fazla kuruluştaki çalışılması durumlarında personel giderlerinin desteklenebilmesi için tüm projelerdeki çalışılan süre toplamı 30 günü geçemeyecektir.

Kurum mevzuatı uyarınca birden fazla projede görev alınması yönünde ya da diğer birimlerdeki desteklerden yararlanma konusunda sınır belirlenmemiş ancak buna ilişkin personel desteği ödemelerinde mükerrerliği önlemek için üst sınır 30 gün olarak belirlenmiştir.

Yapılan incelemede; İdare tarafından desteklenen projeler incelenmiş olup projelerde görev alan personele ilişkin yapılan destek ödemelerinin görevlendirilen süre ve işe ayrılan zaman boyutunda her bir birimde kontrol edildiği ancak farklı birimlerdeki projelerde desteklenen personele ilişkin ödemelerin farklı yönetim bilgi sistemleri kullanılması ve sistemlerin birbirine kapalı olması nedeniyle kontrol edilemediği görülmüştür. Farklı birimler tarafından desteklenen projelerde görev alan 60 adet personel olduğu ve söz konusu personel desteği ödemelerinde mukayese yapmayı sağlayan kontrol mekanizmasının olmadığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi bulguda yer alan tespite katılmış olup, bütünleşik bir yönetim bilgi sistemi geliştirilmesi çalışmalarına başladığı bilgisini belirtmiştir.

Bu itibarla kamu idaresi bütçesinin daha etkin yönetilmesi ve kaynak planlamasının daha sağlıklı yapılabilmesi için birimler arasında bilgi paylaşımını sağlayan aynı zamanda ödemelere ilişkin otokontrollere yardımcı olan bütünleşik bir yönetim bilgi sistemi ihtiyacı bulunduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 2: İzleyicilerin Destekleme Kapsamındaki Projeleri Uzaktan Değerlendirmesi

Kamu idaresi tarafından desteklenen projelerde proje faaliyetlerini yerinde incelemek ve değerlendirmek üzere görevlendirilen izleyicilerin yerinde inceleme yerine uzaktan değerlendirme yaptıkları görülmüştür.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Teknoloji ve Yenilik Destek Programlarına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinin (g) bendinde izleyici, destek ile ilgili faaliyetleri incelemek üzere görevlendirilen, değerlendirmesini ilgili destek programının uygulama esasları çerçevesinde yapan uzman kişi olarak tanımlanmıştır.

TÜBİTAK 1501-Sanayi Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Projeleri Destekleme Programı Uygulama Esasları'nın "İzleyici değerlendirme" başlıklı 35'inci maddesinin ikinci fıkrasında; *"İzleyici değerlendirme, izleyicinin kuruluşu veya proje çalışmalarını ve çıktılarını değerlendirmek üzere TÜBİTAK'ın uygun bulunduğu yere yapacağı ziyaret sonrasında hazırlayacağı AGY400 ile alınır."*

TÜBİTAK 1507-Kobi Ar-Ge Başlangıç Destek Programı Uygulama Esasları'nın "İzleyici değerlendirme" başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasında; *"İzleyici değerlendirme, izleyicinin kuruluşu veya proje çalışmalarını ve çıktılarını değerlendirmek üzere TÜBİTAK'ın uygun bulunduğu yere yapacağı ziyaret sonrasında hazırlayacağı AGY401 ile alınır."*

TÜBİTAK 1511-Öncelikli Alanlar Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Projeleri Destekleme Programı Uygulama Esasları'nın "Hakem değerlendirme" başlıklı 24'üncü maddesinde *"(1) Projeyi değerlendirecek hakemlerle TÜBİTAK arasında sözleşme yapılır. Hakemler birbirlerinden ayrı ve bağımsız olarak Ar-Ge faaliyetlerinin gerçekleştirileceği kuruluşta inceleme yaparlar. İnceleme sonrasında hazırlanan Proje Önerisi Değerlendirme Raporu (AGY211) TÜBİTAK'a sunulur. Ortak sunulan projelerde, projede yer alan her bir kuruluş proje kapsamında yerinde incelenir."*

TÜBİTAK 1512-Girişimcilik Destek Programı Uygulama Esasları'nın "İzleyici değerlendirme" başlıklı 29'uncu maddesinin birinci fıkrasında *"İzleyici değerlendirme, izleyicinin kuruluşu yerinde yapacağı ziyaret sonrasında hazırlayacağı AGY412 ile alınır."*

TÜBİTAK Teknoloji Transfer Ofisleri Destekleme Programı Uygulama Esasları'nın "İzleyici/İzleyici heyeti değerlendirmesi" başlıklı 33'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında "*İzleyici/izleyici heyeti dönem raporunun değerlendirilmesi ile ilgili hazırlayacağı dönemsel izleme raporunu kuruluşu yerinde ziyaret ederek hazırlayıp sunar.*",

TÜBİTAK 1514-Girişim Sermayesi Destekleme Programı Uygulama Esasları'nın "İzleyici/İzleyici heyeti değerlendirmesi" başlıklı 24'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında "*İzleyici/izleyici heyeti dönem raporunun değerlendirilmesi ile ilgili hazırlayacağı dönemsel izleme raporunu Kuruluşu ve ortaklı projelerde Kuruluşların tümünü ya da Grup Yürütme Kurulunun aldığı karar doğrultusunda bazılarını yerinde ziyaret ederek hazırlayıp sunar.*"

hükmü yer almaktadır.

Ayrıca TÜBİTAK Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB) tarafından hazırlanmış olan izleyicilere imzalatılan matbu Sözleşme'nin 3'üncü maddesinde de; izleyicinin projeyi, proje dosyasında verilen bilgilerin yanı sıra, projeyi sunan kuruluşta inceleme ve görüşmeler yaparak değerlendireceği açıkça düzenlenmiştir.

Yukarıda yer alan destek programlarına ilişkin mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; destek programlarının teknik ve mali gerçekleştirmelerine ilişkin izlemelerin, ilgili programın uygulama esaslarında belirlenen kural ve usullere uygun olarak kamu idaresi adına izleyiciler tarafından yerinde ziyaretle yapılacağı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; İdare tarafından desteklenen projelerdeki destekle ilgili faaliyetleri incelemek üzere görevlendirilen toplam 1526 izleyiciye değerlendirme ücreti ödemesi yapıldığı ancak yol masrafına ilişkin beyan bulunmadığı tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile söz konusu izleyicilerin raporlarını hazırladıkları ancak sözleşme ile de bağlanmış olan değerlendirmelerini yerinde ziyaret yöntemi yerine uzaktan yaptıkları tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, 2023 yılı Mayıs ayından itibaren ağırlıklı olarak yazılım projeleri yürütülen Bilişim Teknolojileri Grubu (BİLTEG) dışında diğer teknoloji destek gruplarında izleyicilerin firmaları yerinde ziyaret ederek değerlendirme yapmaları yöntemine geri dönüldüğü, bulgu kapsamında kuruluşların izleyiciler tarafından yerinde ziyaret edilmesi hususunda gerekli hassasiyet gösterileceği ifade edilmektedir.

Ancak Bilişim Teknolojileri Grubundaki projeler dışındaki diğer projelerin bir bölümü halen uzaktan değerlendirilmektedir. Bu itibarla izleyici tarafından sözleşme konusu projenin;

endüstriyel Ar-Ge içeriği, teknoloji düzeyi ve yenilikçi yönü, proje planı ile kuruluşun altyapısının proje için uygunluğu, proje çıktılarının ekonomik yarara ve ulusal kazanıma dönüşebilirliği boyutları yönünden uygunluğun değerlendirilebilmesi için projeyi sunan kuruluşta yerinde ziyaret yapılarak hazırlanmaları gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>